

Вважаємо, що методологічною основою дослідження принципів кримінального права повинно бути системне поєднання теоретичного та практичного підходів, в рамках яких слід застосовувати філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання. Саме застосування комплексу різноманітних методів дозволить багатоглядно відбити особливості та розкрити сутність принципів кримінального права, а також продемонструвати їх теоретичний та практичний потенціал в умовах сучасної політико-правової реальності.

Список використаних джерел

1. Панов М. І. Методологічні засади дослідження проблем Особливої частини кримінального права / М. І. Панов, Н. О. Гуророва // Проблеми законності. 2009. № 100 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2338/1/100_29.pdf
2. Малыгина М. А. Принципы уголовного права : теория, законодательство и правоприменительная практика : автореф. дисс... канд. юрид. наук: 12.00.08 / М. А. Малыгина. Ростов-на-Дону, 2007. 27 с.
3. Спасибо-Фатеева І. «Трансцендентна судова мімікрія» або про принципи права, аналогію та права у судовій практиці / І. Спасибо-Фатеева // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 4 (35). – С. 137–149.
4. Колодій А. М. Принципи права України : монографія / А. М. Колодій. Київ : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
5. Тацій В. Я. Вибір статті, виступи, інтерв'ю / В. Я. Тацій. – Х.: Право, 2010. – 936 с.
6. Музика А. А. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення : монографія / А. А. Музика, О. П. Горюх. – К.: Паливода А. В., 2012. 404 с.
7. Гацелюк В. О. Реалізація принципу законності кримінального права України (загальні засади концепції) : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. О. Гацелюк; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2005. 19 с.

ТИМОФЕЕВА Л. Ю.

Національний університет «Одеська юридическа академия»,
аспірант кафедри уголовного права

УГОЛОВНОЕ ЗАКОПОТВОРЧЕСТВО: ГУМАНИСТИЧЕСКИЙ КОНЦЕПТ

Уголовное законоптворчество связано с комплексной сбалансированной реализацией принципов уголовного права. Отдельные вопросы связанные с реализацией принципа гуманизма в уголовном праве исследовали многие отечественные и зарубежные ученые, такие как:

Л. В. Багрий-Шахматов, Р. С. Бурганов, Н. А. Лопашенко, В. В. Мальцев, В. А. Туляков, Н. И. Хавронюк, М. В. Ююкина и другие. В уголовном законодательстве представляется актуальным применять *концепт «гуманистического планирования» уголовно-правовой политики на основе примата прав человека*, так как общественные отношения меняются, а «вечные» гуманистические ценности (жизнь и здоровье человека, честь и достоинство) остаются неизменными, однако меняется их содержание.

Нормы УК Украины, а также изменения должны соответствовать такому концепту. Однако Закон Украины «О Национальном антикоррупционном бюро Украины» от 14.10.2014 года № 1698-VII, в котором предусмотрены ограничения в применении освобождения от уголовной ответственности в отношении лиц, совершивших коррупционные правонарушения, является результатом реализации одного из принципов уголовного права (в частности целесообразности), игнорируя реализацию других принципов — гуманизма, равенства всех граждан перед законом и судом, распределяющей стороны справедливости.

В решении Конституционного Суда Украины (далее — КСУ) (дело о назначении судом более мягкого наказания) дело № 1–33 / 2004 от 2 ноября 2004 года № 15-рп / 2004, КСУ признал неконституционным положение ч. 1 ст. 69 УК Украины в части, которая делает невозможным назначение лицам, совершившим преступления небольшой тяжести, более мягкого наказания, чем предусмотрено законом, так как при этом нарушается принцип равенства граждан перед законом в процессе дифференциации уголовной ответственности. «Освобождение от уголовной ответственности на основании статей 47, 48 Кодекса и освобождение от наказания согласно части четвертой статьи 74 Кодекса применяется к лицам, совершившим преступления небольшой или средней тяжести. Это свидетельствует о реализации принципа юридического равенства граждан в процессе дифференциации уголовной ответственности... Привлечение лица, совершившего преступление, к уголовной ответственности не только означает равенство всех лиц перед законом, но и предусматривает установление в законе единых принципов применения такой ответственности» [1, п. 4].

Лица, совершившие коррупционные правонарушения находятся в худшем положении, по сравнению с другими. В отношении таких лиц также нарушается принцип равенства граждан перед законом в процессе дифференциации уголовной ответственности. Главным образом нарушается возможность сбалансировано направленной реализации принципа гуманизма в отношении субъектов уголовных правоотношений (лица, совершившего преступление, потерпевшего и третьих лиц), в частности лица, совершившего преступление.

Напротив, в статье 4 ЗУ «О применении амнистии в Украине» от 01.10.1996 года № 392/96-ВР с изменениями от 06.05.2014 года

№ 1246-VII нет ограничений в применении амнистии в отношении лиц, которые не возместили ущерб, а также лиц осужденных за торговлю людьми, за преступления против половой свободы и половой неприкосновенности лица, получение неправомерной выгоды служебным лицом, применение оружия массового уничтожения, геноцид, пиратство и др. Применение амнистии — одна из сторон реализации принципа гуманизма в отношении лиц, которым уже назначено наказание за совершенное преступление. Такие изменения закона обусловлены реализацией принципа целесообразности и также нарушают сбалансированную направленную реализацию принципа гуманизма, однако в отношении потерпевшего и третьих лиц. Уголовное законодательство должно основываться на системной реализации принципов и общих основ уголовного права.

Выводы. Гуманистическое планирование уголовного права должно воздействовать на уголовное законодательство (в частности процессы криминализации и декриминализации, пенализации и депенализации) с учетом примата прав человека. Гуманистическое планирование предполагает построение прогрессивной системы назначения наказания, которая будет более формализовано учитывать прошлый «преступный опыт» лиц, совершивших преступления, а также применяемые ранее к последнему поощрительные формы; комплексную реализацию принципа гуманизма вместе с другими принципами уголовного права (равенства граждан перед законом и судом, законности, справедливости), задачами, методами уголовно-правового регулирования. При этом необходимо соблюдение правила сбалансированной реализации принципа гуманизма в отношении субъектов уголовных правоотношений (лица, совершившего преступление, потерпевшего, третьих лиц), а также соблюдение единства подходов к реализации принципа гуманизма и других принципов в модели «гуманистического планирования».

Для устранения несоответствия единства подходов в реализации принципа гуманизма необходимо внести изменения в ст. 45, 46, 47, 48 УК Украины относительно возможности применения освобождения от уголовной ответственности и в отношении лиц, совершивших коррупционное правонарушение. Кроме того требует изменений ст. 4 ЗУ «О применении амнистии в Украине» от 01.10.1996 года № 392/96-ВР с изменениями от 06.05.2014 года № 1246-VII относительно невозможности применения такового в отношении лиц, совершивших насильственные преступления против жизни и здоровья, чести и достоинства, половой свободы и половой неприкосновенности человека.

Список использованных источников

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) справа № 1 33/2004 від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04/page2>.

ПОЛЯКОВ В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ІНСТИТУТУ КОНФІСКАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Для використання системного підходу при дослідженні конфіскації важливим є її інституціональне розуміння. Проблемним аспектом є те, що внаслідок розширення кримінально-правових норм, які регулюють конфіскацію у тому чи іншому вигляді, виникла загальна необхідність у переосмисленні правової сутності інституту конфіскації в кримінальному праві.

Для інституту права (правового інституту), як стверджує Ю. М. Оборотов, характерними ознаками є однорідність фактичного змісту, юридична єдність норм і законодавча відокремленість у межах певної галузі, а також у міжгалузевому просторі [1, с. 87].

Варто розглянути більш детально ознаки кримінально-правового інституту, які були запропоновані М. С. Жуком [2, с. 43], у розрізі інститут конфіскації в кримінальному праві. До таких ознак можна віднести:

1) Ідейно-нормативний та відповідний йому соціологічний зміст. Ідейно-нормативний зміст інституту конфіскації полягає у сукупності норм, які регулюють конфіскацію у кримінальному праві, ідейно-змістовною наповненістю яких є факт самого вилучення майна у фізичної або юридичної особи, які порушили кримінально-правову заборону. У зв'язку з чим, застосування конфіскації є проявом засудження суспільно-небезпечних дій таких осіб, зі сторони держави та суспільства, як морально-негативного явища.

2) Множинність і галузеву чистоту норм. Інститут конфіскації представляє собою сукупність норм (чітко виражений фактор множинності норм), які регулюють конфіскацію у всіх її формах в межах галузі кримінального права та мають чітке зовнішнє оформлення в структурі КК України.